

ÖĞRENCİLİĞİMİN ANKARA'SINDA

Necati MERT

1963 sonbaharında gittim Ankara'ya, 1968 Temmuz'una kadar kaldım. Adapazarı'na bayramlarda, yarıyıl ve yaz tatillerinde geldim sadece, memleketimdeydim, ama dönüş günümü ipe çektim hep. Tiyatro ateşi düşmüştü içime. Sinemanın eğlencelik değil edebiyat gibi, müzik gibi, heykel gibi bir sanat olduğunu keşfetmiş, Özdemir Nutku ile Tuncan Okan'ın farkına varmış, eleştirilerini okumak için *Milliyet* almaya başlamıştım. Ankara'ya okumak için değil oyun ve film izlemek için gidiyordum sanki. Liseyi altı yılda bitirmiş, benden beş yaş büyük, tiyatro ve sinemayla hem de İzmir'de haşır neşir olmuş Ertan'la (Altınörs) da tanışmadım mı, Ankara yıllarım DTCF olduğu kadar, hatta DTCF'den de fazla tiyatro ve sinemadır, hâlâ o yılların hasretini çekerim.

O yıllarda Fakir Baykurt başta olmak üzere Köy Enstitülü yazarlar, Turgut Uyar, galiba Cemal Süreya Ankara'dalar. Salim Şengil ve Nezihe Meriç *Dost* dergisini çıkarmaktalar. Fransız Dili ve Edebiyatı'nda okuyan Şeref adında, galiba Tireli bir arkadaşımız vardı yurttta, şiir yazar, resim yapardı, şiirleri *Dost*'ta da çıkmıştı. Onun girişkenliğini örnek alsaydım ya! Hayır! Türk Dili ve Edebiyatı'nda okuyordum ama, Ertan'dan çektiğim kopyayla Fransız, İngiliz ve İskandinav yazarlarının: Andre Gide'in, Oscar Wilde'm, Strindberg'in etkisindeydim daha çok, bizimkileri küçümseyordum. Belki de kendi yetersizliğimi böylesi bir haddini bilmezlikle örtmeye çalışıyordum. Yazarlık fikrim bir ütopya olarak hep vardı oysa, ama ne şiirdi gördüğüm ne de hikâye ve roman, tiyatro yazarlığı ile sınırlıydı, ona da oyun izleyerek hazırlanıyordum işte. Diyeceğim, o yıllar Ankara'sının hemen bütün entelektüel mekânlarında bulundum da entelektüellerine uzak durdum.

Mekânların başında Devlet Tiyatroları gelir. Zaten özel tiyatro olarak Meydan Sahnesi vardı, bulvar komedileriyle bilinir. Üstüne de 1963'te, Ankara'ya adım atmamızla AST açıldı hem de Becket'in "Godot'yu Beklerken"i ile. Yönetmen, Asaf Çiğiltepe; sahnede Güner Sümer. Çok etkilendim. Alışılmış düz, açık oyunların dışında bir oyun. Avangard. Fakat solculuğa, sosyalistliğe ucundan kıyısından da yaklaşımaya

çalıştığım günler o günler, nasıl yaklaştıysam, bu oyunu da sosyalizmin başeseri sayıyorum âdeta. Bereket *Saf Adam ve Kundakçılar*, hele *Arturo- Ui'nin Önlenebilir Yükselişi* geliyor sonraki iki üç yıl içinde, kitaplardan edindiklerim de var da zihnim berraklaşıyor giderek. Genco Erkal'ı unutamam bir de: Ankara'daydı, galiba askerlik göreviyle oradaydı, AST'ta *Bir Delinin Hatıra Defteri*'ni oynadıydı bir sezon. O beş yıl içinde sekiz, on oyun hariç hemen bütün oyunları izledim; ilginçtir elli yıl sonra kendini bütün haşmetiyle hatırlatan bu dört oyun oluyor -hepsi de AST sahnesinden. Devlet Tiyatroları her zaman iyi idi, ne ki bugün hatırladığım *Vanya Dayı* oluyor sadece.

Teyzemler Yenimahalle'de oturuyorlardı; iki yıl onlarda kaldım, Yenimahalle Halkevinin bir duyurusuyla kendimi Halkevi Tiyatrosu'nda buluverdim. Bir teknik lise öğretmeni, okulundan birkaç öğretmenle Halkevine gelmiş, *Duvarların Ötesi*'ni önermiş, fakat Öğretmen'i oynayacak bir kız/kadınla Sahtekâr'ı oynayacak bir erkek oyuncu gerekiyormuş. Benim katılımım böyle. Yönetici, öğretmendi ama tiyatroculuğu öğretmenliğinden önde idi, ikinci oyun olarak *Ağzı Çiçekli Adam*'ı çalışırken her birimizin bir mazereti çıktı, trup dağıldı, yönetici zaten ilk mazereti çıkanlardandı, öğretmenlikten de, Yenimahalle'den de ayrıldı, tiyatroya, sinemaya verdi bütün enerjisini ve İsmail Hakkı Şen oldu.

Kızılay'dan Bakanlıklar'a giderken solda Halkevi genel merkezine karşı bir binada da, Çankaya Halkeviydi galiba, bir başka duyuruya rastladım. Suat Taşer'in hocalığı altında tiyatro derslerine başlanacak, dersler tamamlandıktan sonra Kuşak Tiyatrosu adı altında oyunlar sergilenecek, turnelere gidilecekti. Heveslendim. Ümitlendim. Birçok ciddi tiyatronun geçmişinde böyle hevesler vardır, bilirim, ama bizimki yürümedi. Birkaç hafta içinde söndü.

Kurs, seminer şart mı? Alaylı tiyatrocular da vardı. Ertan'la ben, biz de iki alaylı idik, kendimiz trup kuramaz mıydık? Kurardık ama düşündüğümüz kadroda, elimizin altında kız/kadın yok. Kız arkadaşımın kız arkadaşı Maarif Kolejinde okuyan bir arkadaşı için ümitlendirdi, kendisiyle konuştu, telefon numarasını verdi, aradık, kolejde görüşmek üzere sözleştik, gittik. Gerçekten gayet hoş, rahat karşılandık, hiç şart şart sürülmeden evetini aldık, kadroyu olgunlaştırıp oyunu seçer seçmez yine görüşmek üzere ayrıldık. Olmadı. Gidemedik. Kız, Füsün Önal'dı -bilmem hatırlar mı?

Meydan Sahnesi, Sıhhiye'de, Atatürk Bulvarı'nda, Orduevi'nin karşısında idi baştan, Mithatpaşa Caddesi'nin ilk binasıyla sırt sırtaydı. *New York'ta Bir Pazar*'la *Kamp 17*'yi izlediğimi hatırlıyorum. Ankara'nın tuzu kurularının gittiği bir tiyatroydu; AST'la uğradığı gişe kaybı, siyasal gerginliklerin sokağa taşmasıyla giderek arttı, tiyatro Necati Bey Caddesi'ne yine bir merdiven altına taşındı. Ben Şansal'ın (Gürsakaraya) götürmesiyle o sıra katıldım aralarına. Kennedy suikastıyla ilgili, *Macbeth 63* adında bir parodide oynadım, ikinci, üçüncü dereceden bir roldeydim. Kadroda bakın kimler var: Yılmaz Gruda, Aysen Gruda, Mediha Köroğlu, Zihni Göktay, Kenan Işık, Kerem (o zamanki adıyla Muhittin) Yılmaz. Oyun şarkılı, müzikli. Fakat ilk akşamı bile salon dolmadı. Giderek o da aranır oldu. *Sasafrâ Dallarındaki Rüzgâr* adlı egzo-

tik bir komediyle dönüşümlü oynuyorduk, gişesi fena değildi ama tiyatronun yükünü de tek başına kaldıramıyordu. Aslar bile iki sandviçe oynuyorlardı, diyeyim de mübalağa var ise siz ayıklayın. Seksen kez sahneye çıktım. Ücretim on liraydı. Çok azını almış, bir kısmını eş dost çağırarak ödeşmişim, kalanı için de tiyatro müdürü Uğur Erkir bu akşam git yarın akşam gel ile oyalıyordu. Seksen birinci oyun için gittiğimde birikmiş yine alamadım, sahneye çıkmadan döndüm. Onların da umurundaydı! Mekândan kalan hoşluklar da var: Kulis şakaları, özellikle diğer oyunun baş kadın oyuncusu Gülsün Kamu'ya atılan cinaslar, Kamu'nun bunları karşılayışı unutulur gibi değil. Bir de Nevra Serezli'nin tiyatroya uğrayışını unutamam: Bütün güzelliği ve zarafeti ileydi, Yılmaz Gruda veya Çetin Köroğlu için uğramış olacak, onlar yok, biz gençler oradayız, içimizdeki kadrolu tek oyuncu Zihni Göktay, temsilen o karşıladı. Karşıladı ama hepimizin elimiz ayağımız dolaştı.

Benim particiliğim var bir de. Bakanlıklar yolundaki binada Çankaya Halkevi değil de TİP vardı galiba, Türkiye İşçi Partisi genel merkezi. Bir gün gittim, kaydolacağım, genel merkeze kaydolunur sanıyorum; beni Anafartalar'a gönderdiler. 1965 seçimleri öncesi. Aybar'ın "Maya tuttu!" müjdesini verdiği Tandoğan mitinginde görevliyim. Ama görevim ne? Kime bağlıyım? Ne yapacağım? Bu söylenmedi. Şu numaralı ekipler şu yolu, şunlar da şu şu yolu tutun diye anons ediliyor sık sık, ekiplerden birindeyim ama hangisinde? Çetin Altan konuştu, Sadun Aren konuştu. Meydan hıncahınç. Heyecan müthiş. Ben hayal kırıklığıyla döndüm yurda. Seçimde 75 nolu sandıkta görevliydim, on üç oy çıktı, Anafartalar'a gidip bildirdim, bir daha da partiye uğramadım. Oysa on beş milletvekili çıkarmıştı o ufak ufak oylarla TİP -olabilecek en adil sistemdir Milli Bakiye. Uğramadım, dedim; sahicilik eksikti çünkü, hatta hiç yoktu.

Ankara için sinema dendi mi Büyük Sinema gelir aklıma. Zafer Çarşısı ile Sakarya Caddesi arasında, sanki sinema için yapılmış bir binada idi. Büyük ve yüksek. Giriş katında ayrıca mağazalar, üstündeki katta da büyüklükte alttakilerle yarışır yine lüks mağazalar. Merdivenle çıkarsınız, merdivene nazır Sergi Kitabevi karşılar sizi -Erdal Öz'ün. İki imza günü hatırlıyorum: 18x24 fotoğraflarıyla birlikte günler öncesinden duyurulmuştu. Yakup Kadri'ninkine de gittim, Orhan Kemal'inkine de. Kitap alan, imzalatan bir kişi bile yoktu. Ben de hem gittim hem almadım. Kaçamaktan bakıyor, bakmıyor gibi yapıyorum. İmza ritüelleri bilinmiyor o zaman. İmza gününde kitap almak, kitabı yazarının imzası için almak gibi oluyordu, bu da galiba terbiyeli bulunmuyordu. Kocabeyoğlu Pasajı'ndaki sahaflardan alırdım daha çok, yeni yayınları pahalı buluyordum, öyleyken hayli yeni kitap da aldım, çoğu da Sergi'dendi ve elbette "ideolojik". Tek kitap vardır aldığım "muzır" olmayan, o da Tahir Alangu'nun üç ciltlik antolojisi: *Cumhuriyetten Sonra Hikâye ve Roman*. Çok film izledim Büyük Sinema'da. Hemen hepsi yabancı ve alt yazılı ve elbette "cinemascope". Ama *Susuz Yaz*'ı da orada gördüm. İlk günü Hülya Koçyiğit'le Erol Taş da gelmişlerdi. Özel tiyatroların Ankara turnesindeki sahneleri de Büyük Sinema'ydı. Hemşerim, arkadaşım organizatör Hamdi (Özarutan) *Sokak Kızı İrma*'yı oraya getirdi, *Dün Gece Yolda Giderken Çok Komik Bir Şey Oldu*'yu ben orada izledim -başrolde Altan Erbulak.

Kızılay'daki Ulus, Sıhhiye'de Necati Bey Caddesi'nin sağ başındaki Ankara sinemalarına daha az, gidecek film bulamadığımızda giderdik galiba. Ama Ulus'ta, ilk Meclis'le yan yana gibi hatırladığım sinemaya bütün eskiliğine, köhneliğine rağmen daha çok gittik. Ama hep öğlen 12:00'de; sinema tarihinin gişe de yapmış önemli filmlerini oynatıyordu, neredeyse parasız, kamu hizmeti verircesine. Adı neydi bu sinemanın? Çıkaramıyorum, bu ayıp da bana yeter!

1966 yılı olmalı. Sinematek kuruldu. Kimler kurdu, niçin kurdular, bunları merak etmiyorum; Onat Kutlar'ı öğrenmem çok sonradır. Erdal Öz'ü kitabevinden biliyorum, *Odalarda*'sı var onu da, ama bunlar fazla bir şey ifade etmiyor. İfade ettiğinde ise Adapazarı'ndayım, devletle tanışıyorum, diyeceğim iş işten geçmiş oluyor. Oysa *Yeni Sinema* adında dergi çıkarıyordu Sinematek, tamamı otuz sayıdır, hepsini aldım, yani aidattan başka dergi için de uğruyordum bürolarına sık sık, yakınlarındaydım isimlerin, ne ki kıymetlerinin farkında değilim. Farkında olsaydım taşralı çekingenliği aşıp sokulur muydum yanlarına? Bu da meçhul. Neyse... Sinematek'in filmleleriyle yetindik biz. Kızılay'da Ulus Sineması'nın hemen yanında Fransız Kültür Derneği var, oraya da üyeyiz, Sinematek'in filmleri de orada oynuyor. Fransız Kültür'den çıkmıyoruz âdeta. Ben tek kelime Fransızca bilmem, Kültür'ün filmleri Fransızca hâliyle, önemli kısımları Ertan bildiğince çevirip özetliyor, kalanını görüntülerden ben çıkarıyorum ne kadar çıkarabiliyorsam. Ağırılık Yeni Dalga'nın filmlerindeydi. Zaman zaman toplu gösteriler yapılıyordu. Roger Vadim haftası için yönetmenin de geleceği duyuruldu günler öncesinden. Bir iki özel toplantıya katılıp döndü galiba, biz göremedik. Kültür'ün çalışanlarından da mağdurlar vardı bizim gibi. Biri üst katteki sinemanın kapısında kimlik kontrolü yapan görevliydi mesela. Vadim'in hava alanında karşılaşmasının fotoğrafları sergilenmişti giriş katında, onlara bakıyoruz, bu görevli de galiba filolojiden yeni mezun olmuştu, onun heyecanıyla hem bir resmi gösteriyor hem de sesli sesli anlatıyordu: "İşte bu benim, bu benim!" Meraklanıp biz de baktık, gösterdiği, Vadim'in kolunun veya omzunun gerisinde kalmış bir kareti ki olsa olsa saçının tepesinden bir tutamcıktır. Gül Allah gül! Bir ara sinema tarihinin, sinema yazarlarınca seçilmiş on filmlik listesi geçmişti elime, yarısını o iki yıl içinde Sinematek'te görmüştük. Sinematek filmlerinden beni en çok etkileyenler *Potemkin Zirhlisi* ile *Sıradan Faşizm*. Film öncesi ve film arası dış salona çıkar kimin kim olduğunu kestirmeye çalışırdık Ertan'la. Tiyatrocular ailedendi âdeta, bilmediğimiz çıkmazdı. Fakat oyunları olduğundan sık rastlaşmazdık onlarla. Esin Afşar'ı sık, ama Kerim Afşar'ı zaman zaman gördük Fransız Kültür'de. Bir keresinde de Genco Erkal'la Bilge Karasu'yu gördük on dakikalık arada, konuşmalarına kulak misafiri olduk, film Sacha Guitry'nin bir filmiydi, fakat film değil de tiyatroydu sanki, sırf diyalog, Ertan bile anlayıp takip edemedi. Genco Erkal mübalağalı makyaja, takma buruna dikkat çekiyor ve "Üstelik de hep yakın plan! Tiyatro olsa çekilmez" diyordu.

İngiliz Kültür'ün, Amerikan Kültür'ün de kapılarını çaldık. Dil kurslarına kattırışlardı kendilerini, ne film, sergi, ne de konferans etkinlikleri oluyordu, bir zaman

sonra iyice uzaklaştık oralardan. Ama İtalyan Kültür onlar gibi değildi. Gerçi Fransız Kültür gibi de değildi. Fransız Kültür’de her şey gönyeliydi, cetvelliydi. Gülünmez, yüksek sesle konuşulmaz. Kravat mecburiyeti yoktu ama varmış gibi kravatlı giderdik. İtalyanlar gürültücü. Rahat. Serbest. Sakınmasız insanlar. Filmin azami sessizlik gerektiren sahnesinde bile yüksek sesle konuşabilir, uzaktan uzağa seslenebilirler. Fakat öyle içten, öyle neşeli ve öyle art niyetsizdirler ki gürültülerine kızamazsınız. Visconti filmlerini bu insanlarla birlikte seyrettik -evimizde gibi. DTCF Tarih’te okuyan bir arkadaşımız vardı, bizimle dalga geçirdi: “Yahu Yahudi Kültür Derneği olsa oraya da gideceksiniz be!” Evet, giderdik.

Konferanslar şimdi nasıl duyuruluyor Ankara’da, bilmiyorum. 60’lı yıllarda yol boylarındaki elektrik direklerine, en büyüğü bir dosya ebatında kâğıtlar yapııştırılarak yapılırdı. Şimdi düşünüyorum: Konferans duyurularıyla fazla karşılaşmadık. Belki gözümüz konferans görmüyordu. Sayılıdır konferans anılarım.

Biri Üstad’a ait. Oyunlarını incelemiştik hocamız Kenan Akyüz’le bir sömestr; her şey mübalağalıydı Üstad’da, Tıpkı Üstad’ı tiyatroya uyandıran Muhsin Ertuğrul’un oyunculuğundaki gibi. Isınamadım. Ama şöhreti de var, ayrıca gerçek midir, uydurma mıdır kolay kolay anlaşılmayan hikâyecikler, merak ediyorum. Gazeteler de yazdı: Üstad uçaktadır. Ya hava boşluğuna girer uçak ya da ufaktan arızalanır; kapı tarafından bir ses duyulur, ama tıpkı silah patlaması. Üstat, muhakkak suikasttır, muhakkak kendinedir diye düşünür herhâlde, ama kuru gürültüye de pabuç bırakmaz, sese seslenir: “Bu suikast bana mı?” Bu haberden birkaç gün sonra bir konferansın duyurusuna rastladık Üstad’ın. Gittik. Bizim Dil Tarih’in konferans salonu büyük mü büyüktür. Ancak delege veya üyesi kalabalık kurum ve kuruluşların cesaret ettiği bir yerdir, genel kurullarını ve danışma toplantılarını burada yaparlar. Üstad’ın konferansı da orada. Fakat nasıl kalabalık, iğne atsan yere düşmez dedirtircesine! Ta pencere içlerine kadar. Terslik bu ya, konferans bütün heyecanıyla sürmekteyken bir şangırtı, ardından düşen camlar... Bir pencerenin -sıkışıklıktan olmalı- camı kırılmıştır olup olacağı; ama Necip Fazıl affetmez, seslenir: “Yoksa yine bir suikast mı bana?”

Türk Ocağındaki konferans da ilginçti. Konferansçıyı bilmiyorum. Fakat adını öğrenmeye, zihnime yapıştırmaya hiç mi hiç meraklı değilim. Çünkü, etrafımız düşmanla çevrili, düşmanlarımızı Rusya yönlendiriyor diye başlayıp Türk’ün Türk’ten başka dostu yok diye devam eden bir dili var konferansçının. Alınganlık gösteriyorum. Parti üyesiyim ya! Fakat dediklerini de tam anlıyor değilim konuşmacının. Halyali bir düşmandan söz ediyor: adı bazen solcu oluyor bunun, bazen sosyalist, komünist. Edebiyatta, sinemada egemenmişler. Daha meraklanıyorum: Kim bunlar? Nasıl yapıyorlar? Soracağım ama cesaretim yok. Bereket partide rastladığım yaşıtırlarımdan biri de oradaydı, o da meraktaymış benim gibi, isim vermesini istedi konuşmacıdan, etrafınıza bakın hemen göreceksiniz gibi cevaplar aldı hep, ama ısrarını da bırakmadı. Vere vere *Vurun Kahpeye* ile *Susuz Yaz*’ın adını verdi adamcağız.

Konferans anılarımın azlığı, milliyete aşırı vurgu yapan konferansların daha bol

olmasından sanırım. İlgimizi çekmiyordu konferanslar. Hoş, millîci bir yanım hep olmuştur; beni rahatsız eden neydi o zaman? Üslup. Tahrik. Bu dil milliyetperverin değil milliyetperestin dilidir. Ben yokum.

Büyük Sinema ile Sakarya Caddesi arasında bir sokak daha vardır -adı İhlamur muydu? Sol başında dönemin en temiz ve lüks kayıntı merkezi Piknik, beş adım ötesinde DT'nin Şinasi Sahnesi, ikisi arasında da Sanatsevenler Derneği. Dar bir kapı. Merdivenle iniliyor aşağı. Dernek ve etkinlikler orada. Dar kapısından mı, admın pirinç levha üzerine döktürü döktürülüvermişliğinden mi, konferansın film ve oyuna kıyasla daha zor izlendiğinde mi, belki hepsinden dolayı mesafeli durmuşumdur Sanatsevenler'e. Ali Esat Bozyiğit, Ankaralı. Babası Gazi Lisesi müdürü. Nerde ne var, kim kimin nesidir, hepsini biliyor, Sanatsevenler'i kulağıma sokan odur. Bir adam varmış, genç mi genç, tarihimizin kimi sayfalarına müthiş bir ters açıdan bakıyormuş; ilgimi çekti, dinlemeye gittim. İnce, uzun, benden ancak birkaç yaş büyük bir yakışıklıydı. Gerçekten de dudak uçuklatan şeyler söylüyordu. Bir önceki hafta Patrona Halil için söyledikleri inandırıcı bulunmamış, tartışma yaratmış, benim bulunduğum gün, kitaplarla gelmişti, bir ordan, bir burdan okuyordu boyuna. Sonunda şöyle bir şey söyledi: “*Siz meczup zannedin hâlâ. Patrona Halil'in paltosunda tam on iki yama vardı. Meczup değildi o, yoksuldu. Savrukluğa isyan ediyordu.*”

TDK şimdiki yerinde değildi galiba, ama neredeydi, çıkaramıyorum. Nermi Uygur'un bir konferansı olacaktı, gittik. Küçük ama kalantör bir salon. Geniş geniş koltuklar. Ön sırada, ortada tanıdık bir yüz, evet o, onunla aynı salonda, Allah Allah! Şüpheye düşüyorum, bereket fıs fıs gazetesi imdadıma yetişiyor: Salim Başol! Salim Başol! Menderes'i yargılayan mahkemenin yargıcı. 27 Mayıs'ın üzerinden beş altı sene geçmiş henüz, 27 Mayıs'ın ihtilal değil darbe olduğu henüz anlaşılmamış, Başol'un itibarı yerinde; o kadar ki konferansı verecek olan, Nermi Uygur; ama onun ne diyeceği merak edilmiyor da ilgi, saygı fazlasıyla Başol'a. Teeddüp ederek bir itirafta bulunayım mı? Ben ve Bölüm'den dört arkadaş 1965-68 arası her 27 Mayıs'ta Gençlik Parkı'nda bir lokantada donatılmış bir masa başında beyazlanmış bardaklarımızı kaldırarak kutladık ihtilali.

Yenimahalle Halkevinde *Ağzı Çiçekli Adam*'ı prova ediyoruz. Aramızda bir de Siyasal'dan bir öğrenci var, ama şiire meraklı: “Şarap kokar Ankara'nın sokakları” deyiverdi bir gün. Hoşuma gitti, ertesi gün Ertan'ın önünde mırıldandım, Ertan İzmir çocuğu, Ankara'yı sevmesi mümkün değil, Ankara'nın sokakları şarap koksa bile bu mısraı reddeder, ben de zaten dalına basmak için mırıldandım bunu: “Ankara'nın sokakları” dedi “şarap kokmuyor; Ankara'nın sokaklarından pislik akıyor, pislik.” Oysa o kadar da değil. Necati Bey Caddesi'nden AST'a giden cadde üzerindeydi galiba -İzmir Caddesi' miydi adı- solda, iki üç otele karşı (otellerden birinin adı Barikan'dı galiba, Haldun Taner Ankara'ya geldiğinde kendisiyle bir iki kez o otelde görüştük, lisans tezim “Tiyatro Yönünden Haldun Taner” idi, yazdıklarımı fırsat buldukça götürüp gösteriyordum) Mey adında bir meyhane vardı. Hepsi birbirinden rate müzisyenler,

ressamlar, şairler, daha çok şairler gelir, yazdıkları yahut ezberledikleri şiirleri okurlardı ortaya peş peşe: “Sustu Another Life Gazinosu, sustu şarkılar”, yahut “Düşüş diledim, hep yek geldi”. Bir de uzun mu uzun “Nokta Noktam” vardı ki her gece bir, iki değil, sayısız kere okunurdu: “Oysa ki sen / Hâlâ bende esen / Eski kavak yelisin. / Unutamazsın. / Kan değil tüküremezsın, / Ruj değil silemezsin...” Bu arabesk kadroya gece yarılanmak üzereyken oyunlarından çıkmış tiyatrocular katılırdı, akşamki dağınıklık biraz toparlanır mıydı ne! Antropolojide okuyan, yenice açılmış, Dram Tiyatrosu diye hatırladığım bir sahnede *Suç ve Ceza*’da minnacık bir rolü olan Sermet’le oyunu sonrasında buluştuk, Mey’e gittik. Miting alanı gibi kalabalık Mey. Kocabe-yoğlu Pasajı’ndaki sahaflardan biri, masasına buyur etti, oturduk. Adam beni tanıyor, alışverişimiz var, bana kıyamadı; ama Sermet, “Hangi bölümde okuyorsun” diye so-ran sahafa “*Suç ve Ceza*’da oynuyorum” der demez adam yapıştırdı: “Raskolnikov’u oynuyorsundur muhakkak.” Neler anlatmadı adam o akşam: Toplumdaki yerinin önemsizliği yüzünden düştüğü aşağılık duygusunu itirafı, aşağılıktan kurtulmak için Pasaj’ın tuvaletçisinden nasıl öç aldığını, tertemiz ettiği kabini nasıl kullandığını an-lattışı var ki tekrarlanır gibi değil. Mey, çok sonra duyduklarım doğrusya eğer, Mehmed Kemal tarafından işletilen bir yermiş bilmiyorduk. Sucuklu yumurtası nefisti! Daha doğrusu öyle dediler, öyle bildik, öyle yedik.

Hiç kem küm etmeden, hiç böbürlenmeden dosdoğru bir şey söyleyeyim: O dö-nem gençliğinin dünyasında sinema, tiyatro, şiir, edebiyat yoktur. İdeoloji vardır. Ey-lem vardır. Benimki istisna. Bunu övünerek söylemiyorum. Ben böyleyim. Hayatta hiçbir şey edebiyatın ve bilginin önüne geçmez bende. Apolitik miyim? Asla! Hatta partililerden, parti sempatanlarından daha siyasilmiş bulurum kendimi. Diyeyeği-mi kendi başıma derim. Doğrum da bana ait, yanlışımda da.

Dönemin üniversite gençliğini Fikir Kulüpleri Federasyonu temsil eder. Liseden bir arkadaşım vardı, adı Cuma Cahit. Elbistanlıydı. Onun aynı adı taşıyan iki akraba-sından biri Orta Doğu’da asistan, diğeri de yine ODTÜ’de öğrenciydi. Bir akrabaları daha vardı, bizim bölümdeydi: Tuncer. Hepsî FKF üyesiydi. Hepsinden davet aldık. Biz Tuncer’le görüşüyorduk daha çok. Diğerleri davetlerine evet demediğimiz için işi alaya vurdular sonra sonra. En saygılı dilleri de şöyle bir şeydi: “Hem okuyorsunuz hem eyleme geçmiyorsunuz. Olur mu böyle.” Aslında okuduklarımız da onların gö-zünde hiçti. Şundan ki, onların elinde Sabahattin Ali vardı, bizi Sait Faik’le gördükle-rinde “Sabahattin Ali’yi niçin okumuyorsunuz?” diye sigaya çekerlerdi. Tuncer böyle değildi. Hilafsız insancıldı. Ablası, eniştesi Ankara’daydı. Tuncer onlarda kalıyordu, il dışına çıktıkları bir akşam Tuncer Ertan’la beni çağırdı eve. Bir şeyler almış, ik-ramda bulundu, içki verdi. Ve bütün gece Nâzım’dan okudu, hele ki “Bahr-i Hazer”i defalarca...

Olmadı, yine anlaşılmadık. Kendi yolumuzu aklımızın erdiğince kendimiz açtık. Belki de şöyle: Ölümle burun buruna yaşamak cesaret ister. Ben/biz o cesarete sahip kahramanlardan değildik.